

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**M. Antonii Marsilii Colvmae, Bononiensis, I. C.
Archiepiscopi Salernitani, De Ecclesiasticorum Reddituum
Origine, & Iure Tractatvs**

Colonna, Marcantonio

Venetijs, 1575

Cap. XXXV. Longè maiorem illorum esse numerum, qui Archidiacono
aduersati sunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61495](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61495)

nium est penes communitatem ecclesie non Prelatos subdit: sed ideo fideliter dicitur, quod Prelati solum sunt domini extensiuè, dispensatiuè, puta, quia ex hoc à scripturarum loquendi more non deuiant. Nam Sanctus Ioseph sic legitur fuisse dominus Aegypti, Gene. 45. non qui a dominus proprietarius totius Aegypti esset, sed dispensator tantum, & Procurator eius. Dominos rerum immobilium esse clericos negat VValdensis, quod prærogatiua finis careant, tamen large dominos esse concedit ratione dispensationis, quamuis careant proprietate, cum fructus liberè dispensare possint. Hæc uolui dixisse, ut intelligeretur, non sine ratione uocari à Theologis dispensatores, quos non dominos appellamus; neque ob id credendum esse, aliter à Theologis, atque a cæteris accipi hanc quæstionem, quod diuersis uoculis utantur, cum uerborum ratio in eiusmodi rebus habenda non sit, ar. c. quia in tantum, de simo. † Constat ergo, sententiæ huius assertores triginta quatuor numerum non excedere, si utranque nempe & Theologorum, & Canonistarum classem simul iungamus. Verum, ut ex canonistis uix decem sunt, qui ex professo hanc partem fuerint amplexi, ita ex Theologis fortasse neminem reperies, cum obiter tantum, ac quasi prætereuntes hanc quæstionem prædicti Theologi omnes attigerint.

ARGUMENTVM.

Longè maiorem illorum esse numerum, qui Archidiacono aduersati sunt.

RERVM SVMMÆ.

1 *Non omnes interpretes eodem uocabulo utuntur, sed aliqui dominos clericos dicunt, alij usufructuarios, plerique promiscuè ea nomina usurpant.*

Rationes,

- 2 Rationes, qua ab ijs, qui usufructuarios clericos dicunt, in dominio rectè concludunt.
- 3 Butrius sibi contrarius.
- 4 Henrici Boych magna in hac re auctoritas.
- 5 Hugutio parum sibi constans.
- 6 Beneficiary fructus possunt pro debito sequestrari.
- 7 Panormitanus sibi contrarius.
- 8 Fructus beneficij sunt in societatem conferendi.
- 9 Theologi regulatum dominium clericis tribuunt.
- 10 Vlrici de Argentina laus.
- 11 D. Bernardi pulchra uerba de bonis ecclesiasticis.
- 12 Quinquagintaquinque interpretes Archidiacono aduersatur

CAPVT TRIGESIMVMQVINTVM.

NUNC proximum est, ut eos referamus, qui contrariam sententiam amplexi, clericos reddituum ecclesiasticorum dominos esse crediderunt. † Illud tamen præmonuisse libet, non iisdem hac in re uerbis scriptores omnes uti; sunt enim qui usufructuarios clericos appellant: sunt qui dominos; nec desunt etiam, qui promiscuè utrunque uocabulum usurpent. atque id non immeritò, quia cum de fructuum dominio tantum, non etiam proprietatis agamus, clarum est, eundem, & fructuum dominum, & usufructuarium rectè dici; cum præsertim euenit, ut ab usuuario distinguere usufructuarium oporteat. Nos uerò, ut ambiguitatem planè omnem tolleremus, clariori uocabulo usi, ubique dominos appellauimus: † si quidem animaduertimus rationes ab ijs adductas, qui usufructuarios clericos nominant, sicut in usufructu, ita in uero fructuum dominio: quod iudicio meo tantumdem est, rectè concludere. Longè ergo plures extitere, ac nō minori auctoritate prædicti, qui sententiam affirmatiuam amplexi sunt. glo. in c. duo. uersicu.

T pro-

proprietatē 12. q. 1. in capitu. 3. de proba. & in ca. possessio-
 nes, de reb. ecclesiæ non alienan. ubi usufructuarios be-
 neficiarios dicit. & in cap. alienationes, uer. præbendam,
 12. q. 2. & in c. res ecclesiæ, uerfi. propriæ, 12. q. 1. dum se
 remittit, ad not. in c. expedit, ead. q. ibique clericum usu-
 fructuarium asserit, uerfi. communes, & in c. episcopi. uer-
 ficu. de fructibus, 12. q. prima. Et in Sum. prima. q. 1. Ioan-
 nes, & Laur. in capit. duo sunt, in glo. rerum, 12. q. 1. quos
 Ancharanus refert in cap. præsentis, col. pen. ff. de offi. ord.
 in 6. Io. Fantutius in cap. quatuor, & c. de rebus, 12. q. 1. &
 in c. alienationes, 12. q. secunda. Ancharanus. in cap. statu-
 tum. §. Assessorem, in 3. notab. de rescrip. in 6. ubi quæstio-
 nem hanc fusius tractauit. Aegid. Bellamera, siue de Bella-
 matre in c. cum uenerabilis, nu. 21. uerfi. 1. opponitur us-
 que ad num. 32. de exceptio. Quamuis in c. episcopi, 12.
 q. 1. se suspectum fateatur, quod aliàs in propria causa scri-
 bens, hanc opinionem sit secutus. Idem Bellam. in c. res
 ecclesiæ, 12. q. 1. & c. si non sunt, 32. q. 4. Beneficiarios ex-
 tantium rerum dispensatores esse statuit; atque alibi, pro-
 curatores esse illos affirmat in rerum extantium dispensa-
 tione, nempe in c. cum super in prin. de cau. pos. & proprie.
 3 † Butrius non omnino sibi constans in cap. 1. in secundo
 notab. de eccle. ædifican. & ante hos omnes Hostiensis in
 c. de multa, de præben. in cap. si. uerfi. possideat de pecul.
 cleric. in c. cum in officijs, & in c. relatum, il secundo. §. seu
 uer. nomine autem, de testam. Zenzelinus in extrauag. Io.
 XXII. suscepti, super uerbo Deberent, de electio. Card. Za-
 barella latè in clem. quia contingit, de religio. do. Cardi.
 Turrecremata in c. gloria episcopi. uerfi. sacrilegium, 12.
 q. 2. & apertius in c. 1. 12. q. 2. & in c. 1. 12. q. quinta, in sep-
 tima, & decima conclusione, nu. 8. & 11. ad primum, & se-
 cundum, in responsione ad quartum, & secundum uerfi.
 his habitis. ubi Innocentium ab Hostiensi dissentire ait,
 &

& Hostiensis sententiam, ut æquiores amplectitur. Idem in cap. si priuatum, in fin. 12. q. 2. & in c. duo sunt, 12. q. 1. Card. Alexandrinus in cap. primo. 44. dist. ubi & D. Tho. ita sentire animaduertit. † Henricus Brich. in c. peruenit, num. 19. de fidei iusso. cuius hac in re auctoritatem plurimi faciunt Bellame. in d. c. uenerabilis. & miratur quomodo uir laycus clericis tam impensè faueat. Goffredus in Sum. de testam. ubi haud obscure in hanc sententiam inclinatur. Gulielmus de Monte Lauduno post Garfiam, quem ipse citat in capitu. hoc consultiss. de reb. ecclesie non alie in 6. qui uel si morientes clericos statuatur esse usuarios, eos tamen dum uiuunt, usufructuarios esse constanter affirmat. † Hug. parum sibi constans in d. c. duo sunt. uer. nullam partem ubi pariter clericos in uita facit usufructuarios, in morte autem usuarios. Io. Gaufredi Collectarius nuncupatus in c. Odoardus, de solutio: † dum simpliciter asserit pro beneficiarii debitis posse beneficiorum ipsius fructus sequestrari: quod & Gigas probauit in tracta. de pensio. q. 39. uer. sed si uelimus tenere opinionem plurimum. Capel. Tolosa. decis. 246. † Abb. quoque licet inter contrariae sententiae fautores, ut uidimus, nomen aliquando suum detulerit, tamen cum magis serio hanc tractauit quaestionem, pro hac parte stetit, in q. 4. incip. Titius clericus, in quarto & ultimo dubio praesertim col. si. circa prin. finis, ut facile animaduertet quisque uim perpenderit argumentorum, quibus eo loci ipse utitur. Hoc idem sentit Gemi. confi. 17. dum ait commendatarios facere fructus suos. Bal. confi. 298. uol. 1. Stepha. Bertran. confi. 49. nu. 4. uolum. 2. par. 2. & confi. 266. num. 6. uolu. 3. par. secunda. Idem hoc pluribus comprobatur aduersus Barba. Mantua in cap. cum M. nu. 28. de constit. Rebuff. in prax. benefic. tract. de commenda. passim, praesertim nu. 26. Fran. Duarenus in tract. de sacros. ecclesiae minister. lib. 2. capit. 4. ubi

diram existimat esse opinionem contrariam; & contraria iura ita interpretatur, ut ad Sacerdotum *πλεονεξία* referenda sint. Domini de Rota deci. 41. tit. de probatio. in antiq. & decif. 1. de solutio. in antiq. Aug. Bero. confi. 51. num. 11. & 18. in fi. uol. secundo, ubi ex facto consultus respondit huiusmodi redditus esse in societatem conferendos.

8 Illustrissimus Card. Albanns in l. sacrosanctæ. per tot. C. de episco. & cleri. Didacus Couarru. uir eruditionis laude admodum insignis, Regijque Hispaniarum Consilij, hoc tempore Præses in c. cum in officijs, num. 3. de testamen. Fran. Viuius opinione. 41. Emanuel Soarez. in Thesau. recepta. sententiarum, in uersif. clericus, num. 103. Vilalob. in litera, C. num. 92. Io. Donatus. à Fina. in Enchiri. conclus. libr. 2. uersif. ususfructus. sentit idem eruditissimus Pet. Foller. dum uoluit posse clericos superfructibus ecclesiasticis censum constituere, in praxi censuar. in uersif. huiusmodi censualia super rebus, num. 17. quem sequitur Guliel. Redoa. in tract. de reb. ecclesiæ, nu. 1. fol. 101. Senatus Pedemonta. decif. 32. Fernand. Vasq. tract. de succession. creatio. §. 22. limi. 17. nu. 56. & 57. Io. Copus tract. de frut. libr. 4. tit. 3. c. 1. & 2. Laurentius Kirchouius cõm. opin. centur. 1. uersif. clericus. hanc sententiam frequentiori calculo receptam, affirmans, & nouissimè Franciscus Sarmiëtus Rom. Rotæ Auditor omnium prædicatione clarissimus, nunc episcopus Astoricen. in tract. suo de redd. ecclesiasticis. Gulielmus quoque Redoanus non minus certi diligens, quàm eruditus, hac de re multa scripsit, atque Hostiensis secutus uestigia, casus nonnullos distinxit: sed quia propositum illi tantùm id fuit, ut de spolijs ecclesiasticis ageret, suæ magis tractationis scopum spectauit, quàm ut in hac quæstione præcipuum aliquid statueret.

9 Vt verò Legistarum, ita & Theologorum, qui hanc sequuntur sententiam, maiorem numerum reperio; siquidem

dem

dem Theologi dum reddituum dispensatores faciunt be-
 9 neficiarios, † eosq; negant teneri ad restitutionem; nihil
 aliud egisse existimandi sunt, quàm vt regulatum domi-
 nium ipsis tribuerent, D. Antoninus Florentinus Archie-
 piscopus in Sum. 3. par. tit. 10. cap. 3. §. 14. Astensis in Sum-
 ma lib. 6. ti. de pecul. cleri. Hadrianus Sextus Super 4. Sen-
 ten. tract. de restit. Gabriel Biel in 4. dist. 15. q. 8. in quin-
 ta conclusione, dum ait ita posse responderi ad motiva cō-
 traria, vt dicamus clericos esse dominos fructuum perce-
 ptorum, & collectorum: atque huius sententiæ fuisse D.
 Thom. affirmat Sum. Tabic. in ver. restitutio. §. decimo, in
 prin. dicens, posse clericos de redditibus Ecclesiasticis di-
 sponere. Vlricus de Argentia quem ita citat Card. Turrec-
 cremat. in d. §. si priuatum, num. 1. ibi, & dictum Vlrici in
 10 sua Sum. 12. q. 2. † quem scriptorem miris laudibus pro-
 sequitur D. Dionys. Carthusian. in libello. quem contra
 beneficiorum pluralitatem edidit. eundem citat ad hoc
 propositum Turrecremata in c. 1. 44. dist. & in c. duo sunt.
 12. q. 2. Syluester in Summ. ver. clericus 4. q. 3. vers. Quar
 to quando &c. ibi, Nota verò practicum, & quæst. 4. ibid.
 & ver. restitutio 3. q. 5. Io. Arboreus Theoseph. lib. 3. cap.
 25. circa med. qui his vtitur verbis: *Possunt clericus, Epi-*
scopus, seu Curatus habere aliquid proprium, puta suam quo-
tam. Quotam verò nos interpretamur beneficium, &
 quicquid non peculiariter alteri sit assignatum. Petrus So-
 tus, vbi supra, vers. rursus, vbi agens de portione, quæ ad
 Episcopum seu prælatum pertinet, in illius dominio eam
 esse ait: huiusmodi verò portionem nos dicimus benefi-
 cium ipsum. Io. Driedo. lib. 2. de libert. Christia. cap. 4.
 tom. 3. in 1. quod constituit bonorum genere. Io. Gerson.
 non modicæ vir auctoritatis, Parisiensis Cancellarius,
 quem & Driedonus uidit. Gersonis verba hæc sunt in ser-
 mone de vita clericorum: *Ecclesiastici impænitentes, in-*

T 3 quit,

quit, si officium propter quod datum est beneficium, adimpleant, faciunt fructus suos, nec tenentur ad restitutionem: obligantur tamen in foro conscientie aliter recompensare benefactoribus ac fundatoribus, presertim faciendo sibi amicos de mammona iniquitatis, ut per alios suppleant redemptionem & satisfactionem, quam ipsi sine gratia permanentes insufficienter agunt. Cum de impoenitentibus loquatur, dubium non est, quin de ceteris multo magis hoc sentiat. Eandem hanc sententiam probavit D. Thom. ut testis est Bielius in 4. distin. 15. q. 8. in quinta conclusione. Turrecremata in cap. 1. & in c. gloria Episcopi 12. q. 2. & quinta, in decima, & septima conclusione, & in c. si priuatum, num. 1. 12. q. 2. vbi Hanc credimus, inquit, esse Sancti Thomae Card. Alexandrinus in cap. 1. 44. distin. Easdem has partes accuratè defendit Fr. Dominicus Sotus lib. 10. de iusti. & iur. q. 4. artic. 3. vers. sexta conclusio. D. etiam Bernardus ad stipulari videtur lib. 2. de consideratione ad Eugeniũ: quod ut facilius intelligatur, non alienum erit eius hoc in loco verba referre. † *Non est locus, inquit, otio, ubi sedula viget sollicitudo omnium Ecclesiarum. Nam quod tibi aliud dimisit Sanctus Apostolus, quod habeo, inquit, hoc tibi do. Quid illud? unum scio, non est aurum, & argentum. cum ipse dicat: Aurum, & argentum non est mihi: cum tamen habere contingat utere non pro libito, sed pro tempore. Sed sic eris utens illis, quasi non utens: ipsa quidem quantum ad illud, quod ad animi bonum spectat, nec bona sunt, nec mala; usus tamen horum bonus, abusus mala, sollicitudo peior, questus turpior. Sicq; ut videmus, pecuniarum dominium, diuitiasq; clericis non denegat Bernardus, dummodo *πλεονεξία*, abususq; absit: haud dissimile est, quod scribit D. Augustinus serm. 31. ad Fratres in Eremo. de triplici genere monachorum, quamuis eos libros nonnulli apochriphos arbitrentur. Nam consanguineos,*

neos, inquit, habeo & nobiles se esse non erubescunt, & ad me Episcopum veniunt aliquando cum minis, aliquando cum blandimentis dicentes, Da nobis aliquid Pater: caro enim tua sumus. & tamen Dei gratia, & vestris orationibus medianribus, consanguineum aliquem me ditasse non recolo. Ditasse illos se negat Augustinus dedisse verò se illis non negat. † Ex hac parte ergo quinquaginta quinque censentur, canonum quidem interpretes triginta & novē, Theologi verò sexdecim, qui reddituum Ecclesiasticorum beneficiarios dominos esse existimauerunt. Neque verò dānare nos quisquam verè potest, quòd ex his duos bis numeravimus, nimirum Cardinalem Turrecrematam, & Card. Alexandrinum. Cùm enim iidem, & Theologi & Canonum interpretes sint, meritò in vtranque classem eorum nomina deferri potuerunt. Eò igitur iam rem deduximus, ut quæ sit communior sententia, dubitare nemo possit, cùm eos qui partem affirmatiuam sequuntur, contrariæ partis fautores viginti, & vno votis superare liquidò ex prædictis liceat intelligere.

A R G V M E N T V M.

Iam multos esse interpretes, qui communi inspecta consuetudine, reddituum Ecclesiasticorum clericis dominium tribuunt: ut, si consuetudinem attendamus, de communi sententia multò minus dubitare possumus.

R E R V M S V M M A E.

- 1 Clerici, attenda consuetudine, nedum domini sunt reddituum Ecclesiasticorum, sed de illis etiam testari possunt: ea q̄ consuetudo valet. num. 2.
- 3 Constitutio Caroli Sexti, Gallorum Regis, circa consuetudinem testandi.

T 4 Non